

İÇ DENETİM DEPARTMAN YÖNETİMİNDE ETKİNLİK – I

Ali Rıza EŞKAZAN

Başarılı iç denetimin kaynağı teknik mükemmellik ve yaratılan katma değerün üst yönetime ifade edilebilmesidir. Her ikisi de bir bütünün parçasıdır. Denetim fonksiyonunun etkin olabilmesi için denetçiler denetim faaliyetlerinde bağımsız olmalıdırlar. İç Denetçiler ancak işlerini özgürce ve objektif olarak yaptıkları zaman bağımsızdırlar. Bağımsızlık iç denetçilere uygun ve yeterli denetim için gerekli tarafsız değerlendirme yapma imkanı verir. Bu departmanın organizasyonel statüsü ve tarafsızlığı ile sağlanır.

Organizasyonel Statünün Geliştirilmesi

İç Denetim Departmanının organizasyonel statüsü departmanın denetim sorumluluklarını yerine getirmeye imkan verecek yeterlilikte olmalıdır.

İç Denetçiler, denetlenenler ile işbirliği yapabilmek ve denetimin müdahalesiz yapılabilmesi için üst yönetimin ve yönetim kurulunun desteğine sahip olmalıdır.

İç Denetim Direktörü, denetim alanlarını belirleme, önem verilen raporlar oluşturma ve raporlardaki önerilere uygun önlemler konusunda tek başına sorumlu olmalıdır.

İç denetim departmanının yetkisi, faaliyet konusu ve sorumluluğu bir yönetmelikle tanımlanmış olmalıdır. Departman direktörü, söz konusu yönetmeliği yönetim kurulu olduğu kadar üst yönetimde onayından geçirmiş olmalıdır.

Söz konusu yönetmelik ;

- Kurulun organizasyon içindeki konumunu düzenlemeli,
- Denetimin yürütülmesi ile ilgili olan fiziksel unsurlara, personele, kayıtlara ulaşma hakkı konusunda yetki vermeli,
- İç denetimin kapsamını belirlemelidir.

İç denetim biriminin statüsü iç denetim hizmetinin sağladığı bilinçli çabalar vasıtası ile geliştirilir.

- Profesyonelce hazırlanmış denetim raporları şeklinde iletilmiş mükemmel denetim ürünü sağlamak.
- Önemsiz meselelerin çalışmasından sakınmak.

- Denetim fonksiyonunu organizasyonun bütün bölümlerini kapsayacak şekilde genişletmek.
- Denetçilerin yetkinliği ve profesyonelliğini vurgulamak.

- Yönetime problemlerin çözümünde yardım önermek.

- Üst yönetimin gözü olarak bütün önerileri düzeltmek veya geliştirmek için gözden geçirmek.

- Yönetime daha iyi yardım sağlayabilmek için modern yönetim tekniklerini bir arada ele almak.

Uzun Dönemli Planlama ve Risk Değerlemesi

İç Denetim Mesleki Uygulama Standartlarında ifade edildiği üzere iç denetim yöneticisi iç denetim faaliyetlerinin önceliklerini organizasyonun hedefleriyle uyumlu hale getirecek risk esaslı planlar yapmalıdır.

İç denetim faaliyet planları yılda en az bir defa yapılacak risk değerlendirmesine dayanmalıdır. Bu süreçte yönetim kurulu ve üst yönetimin katkısı değerlendirilmelidir.

İyi bir uzun dönemli denetim planı birçok amaçla kullanılabilir.

- Denetçi kılavuzudur.
- Bütçe taleplerini destekler.
- Yönetimin denetim planlarına katılımı ve denetim alanlarındaki sorumluluğunu elde etmenin bir yoludur.
- Denetçilerin kendi başarılarını ölçümü vasıtasıyla bir standarttır.
- Denetim faaliyetinin uzman bir kontrol altında olduğu hususunun yönetime görülür bir imzasıdır.

Uzun dönemli planlama iç denetim direktörünün gereksiz bir lüksmüş gibi vazgeçebileceği bir şey değildir.

Denetim El Kitaplarının Geliştirilmesi

İç denetim yöneticisi uygulamalarını yerine getirirken yönlendirici politika ve yönetmelikleri yazılı olarak oluşturmalı, gerekli el kitaplarını geliştirmelidir.

Denetim el kitapları, denetim yöneticisinin talimatlarıdır. Aynı zamanda denetçilere denetimi

nasıl yapması gerektiğini göstermenin yanı sıra düzenlilik, süreklilik ve kabul edilebilir performans standartları sağlar.

Bağımsız düşüncenin bastırılması tehlikesine rağmen iç denetim personeli rehberliğe ihtiyaç duyar. Denetim el kitapları ile farklı yönlere dağılmayı önlemek, performans seviyesini arttıracak standartlar oluşturmak ve yöneticinin taleplerini karşılayacak denetim ürünü oluşturma güvencesi sağlamak amaçları güdüdür.

Faaliyet Raporları

İç denetçiler periyodik olarak çalışma sonuçlarını parasal ve parasal olmayanlar dahil üst yönetimin dikkatine sunmalıdır.

Denetçiler çabalarını öncelikle ve önemli ölçüde bağımsız denetim raporları ile gösterirler. Bu raporlar yönetimi toplam denetim çabası hakkında bilgilendirmez.

Faaliyet raporları ; iç denetimin hedeflenen amaçlara ulaşma başarısını gösterir. İç denetim alanlarını ve iç denetim çabasının derinliğini tanımlar. İç denetimin sonucu olarak alınan düzeltici faaliyetleri özetler. Çeşitli kontrol sistemlerinin yeterliliği ve etkinliğinin izlenmesi suretiyle denetimin kuruluşa yaptığı katkıyı gösterir.

Yönetim kurulu üyeleri iç denetim ile ilgili raporların hepsini okuyamayabilirler. Ancak firmanın bütünündeki kontrollerin ve performansın raporlanması ile ilgilenebilirler.

Söyle ki ;

- Denetim bulgularının ve değerlendirmelerinin özeti,
- Denetlenen faaliyetler üzerinde iç denetçilerin vurguladığı düşünceler,
- Doğru olmayan maddi bulgular,
- Raporlanan eksikliklerin önem ve ciddiyetinin trendi,
- İç ve dış denetçiler arasındaki koordinasyon,
- Önlemlerin alınmamış riskler.

İç denetçilerin başarısını ve bulgularını gösteren faaliyet raporları iç denetimin sonuçlarının iletildiği uygulama raporları kadar önemlidir.

Yönetimin Talep Ettiği Ürünün Önemi

İç Denetim Direktörü, denetim programlarında, araştırmalarında, saha çalışmalarında ve raporlarında yönetim ve yönetim kurulunun talep edeceği ürünü vermelidirler. Bu ürün profesyonellik,

akıllıca gözden geçirme ve objektiflik esaslarına dayanmalıdır.